

**בית משפט השלום
תל אביב-יפו**

ת"א 24093/00
תאריך: 21/8/2003

בפני: 1. כב' השופט/ת שושנה אלמגור

העותר: 1. ציטבר רפי

- נגד -

המשיבים: 1. הרץ גילה
2. שיזף מנחם

ב"כ העותר: 1. עו"ד יפרח יוסף

ב"כ המשיבים: 1. עו"ד אמיר אלטשולר
2. עו"ד דולב עמית

פסק דין

רקע כללי:

1. ביום 10.11.98 התקיימו הבחירות לרשויות המקומיות בישראל, ובכלל זה הבחירות לעיריית תל אביב יפו.

2. ברשימה "וילוז'ני - העיר שלנו" (להלן: "הרשימה"), כפי שהוצגה בפני הבוחרים, הוצבו שמואל וילוז'ני (להלן: "וילוז'ני") במקום הראשון, הנתבעת מספר 1, גילה הרץ (להלן: "הרץ") במקום השני ורפי ציטבר (להלן: "התובע") במקום השלישי (ראה עדותו של וילוז'ני עמ' 24 לפרוטוקול שורות 8 - 7).

3. בנוסף לרשימה האמורה הוגשה לפקיד הבחירות רשימה נוספת, שנכתבה בכתב ידו של התובע, אשר צורפה לאחד מארבעת הכרכים שהכילו את רשימת התומכים, בה הופיע הוא כמועמד מספר 2 והרץ כמועמדת מספר 3.

אשר על כן, בפרסומים הרשמיים ובפתקי ההצבעה שנופקו על ידי ועדת הבחירות הופיע התובע במקום השני ברשימה והנתבעת הופיעה במקום השלישי ברשימה.

4. בבחירות זכתה הרשימה בשני מנדטים, כך שהתובע היה לחבר מועצה ואילו הרץ נותר מחוץ למועצה.

5. הרץ גילתה את עובדת מיקומה כמספר שלוש בפרסומים הרשמיים של העירייה רק ביום הבחירות. ביום הבחירות ובימים שלאחריו דרשה הרץ מן התובע כי יתפטר ויפנה את מקומו עבורה. התובע סירב לכך, אך הביע את הסכמתו לשינוי סדר הרשימה כך שהוא יופיע במקום השלישי והרץ במקום השני.

6. ביום 08.12.98 הגישה הרץ ערעור בחירות, אשר נתקבל וכתוצאה ממנו שונה הסדר ברשימה, כך שהיא הוצבה במקום השני והייתה לחברת מועצת העירייה במקום התובע.

7. בנוסף הגישה הרץ תלונה במשטרה נגד התובע, אשר מיחסת לו חשד לעבירות מרמה, זיוף והפרת אמונים. לאחר חקירה העבירה משטרת ישראל המלצותיה לפרקליטות, אשר החליטה לסגור את התיק מחמת חוסר אשמה פלילית.

תביעה זו הינה בעילה לפי חוק איסור לשון הרע והיא נסבה על מאמר מאת מנחם שיזף ועל

ראיון שנערך עם גילה הרץ בתוכנית "חמש עם גדי סוקניק" ביום 30.11.98, אשר במסגרתו סיפרה על כך, שהגישה נגד התובע תלונה במחלק ההונאה במשטרה בגין אי סדרים במהלך הבחירות לרשויות המקומיות (להלן: "הראיון").

עילת התביעה נגד נתבע 2 (להלן: "שיזף") הינה פרסום לשון הרע על יסוד מאמר שפרסם, שעיקרו יצוטטו להלן, ועילת התביעה נגד הרץ הינה פרסום לשון הרע שהביא לכתיבת מאמרו של שיזף וכן בראיון בו פירטה את המעשים הפליליים שיוחסו בתלונתה לתובע, לפיכך היא נתבעת גם בעוולת נגישה ורשלנות.

מאמרו של שיזף התפרסם ביום 01.01.99 במקומון "זמן תל אביב", המופץ בסוף השבוע יחד עם העיתון "מעריב". לטענת התובע, קיימים בכתבה שני קטעים המוציאים את דיבתו רעה:

"...בדרך שרב בה הנסתר על הגלוי, שינתה ידו של ציטבר את

הרישום בטופס והחליפה את מקומו השלישי במקומה השני

של הרץ...

...רק במהלך יום הבחירות התגלתה הטעות (או, יש

המעדיפים לומר, מרמה)".

הברור העובדתי של השתלשלות האירועים הינו הבסיס להכרעה בעילות התביעה והגנות הנתבעים ולפיכך אפנה כעת לבירור מסכת העובדות.

עובר ליום הגשת הרשימות, ההסכמה הייתה שחרץ ניצבת במקום השני ברשימה.

1. וילוז'ני, הוא זה שהיה אמון על דירוג המועמדים ברשימתו. אין עוררין על כך, שמיקומה של הרץ כמספר 2 ברשימה היה בבחינת עובדה מוגמרת עוד לפני היציאה לקמפיין הבחירות. כל העדים בתיק זה, לרבות התובע עצמו, העידו כי עובדת דירוגה של הרץ כמספר 2 ברשימה הייתה ידועה לכל.

" כבר בשלב די מוקדם אני החלטתי שהמועמדים שיהיו אחרי

הם: גילה הרץ ורפי ציטבר, וכך גם הוצגו הדברים בעל-פה

כאשר החתמנו תומכים על גבי חוברות שבהן לא צוינו בכתב

שמות המועמדים"

(סעיף 4 לתצהיר וילוז'ני)

וכן עדותו:

" ש: מפנה לסעיף 4 לתצהירך.

ת: כן, גילה שנייה והתובע שלישי. לאורך כל הדרך כך זה

הוצג.

ש: התובע ידע שהרץ מספר 2 והוא 3.

ת: כן."

(עמ' 30 לפרוטוקול מיום 27.10.02)

לפיכך, המצג שהוצג הן לחברי הרשימה והן בפני ציבור הבוחרים היה כי הרץ משובצת במקום השני ברשימה ואילו התובע ממוקם במקום השלישי.

2. התובע העיד אף הוא, כי ידע לאורך כל הדרך כי הרץ מדורגת כמספר 2 ברשימה ואילו הוא מדורג כמספר 3:

" ש: בכתבות ובפרסומים הופיעה הרץ שהיא מספר 2, ועל

הכשרתה ועל מה היא מתכוונת לעשות ברשימה.

ת: תראה לי פרסום אחד מטעם הרשימה שבה היא מופיעה.

מעולם לא הופיע סדר הרשימה על הכתב. לי לאורך כל הדרך

היה ברור שהרץ מספר 2 למעט אותו אירוע בבית הקפה שבו

וילוז'ני ביקש לרשום את עצמי כמספר 2. חוץ מאותו אירוע

היה ברור לכולם שהרץ מספר 2 ואני מספר 3.

:

:

ת: לגבי שלושת או ארבעת המקומות הראשונים היה ברור

שוילוז'ני מספר 1, הרץ מספר 2 ואני מספר 3 וקהוגי מספר 4"

(עמוד 45 לפרוטוקול מיום 27.10.02)

למרות הריישא לעדותו, שבה מתנער התובע ממיקומה של הרץ כמספר 2 ברשימה, הרי שבהמשך עדותו התעשת ומדבריו מתבהר כי למעט יום הגשת הרשימות לפקיד הבחירות - מאורע שעוד יידון בהרחבה בהמשך - ידע התובע, לאורך כל הדרך, כי הוא ממוקם במקום השלישי ברשימה, ואילו הרץ ממוקמת במקום השני.

ראיה התומכת בעובדה, שהתובע היה מודע למיקומו כמספר 3 ברשימה הנה בשיחה שהתקיימה בינו ובין מוריה הורוביץ, תברתו לרשימה. שיחה זו נערכה ביום הבחירות, מועד בו התברר להרץ וליתר חברי הרשימה, כי לפי חרישומים הרשמיים היא ממוקמת כמספר 3:

" מוריה: רגע אבל אתה יודע שהיא (הרץ - ש.א) מספר 2

רפי: אני יודע, אין פה, אין לי עם זה שום בעיה אני אמרתי לה את זה...

מוריה: תגיד רגע, ואם יכנסו רק 2 מה אז

רפי: מה זה?

מוריה: אם יכנסו רק 2 אז אתה תגיד אני לא מוותר אני מספר 2

רפי: לא, אני לא אגיד כזה דבר, אבל אמרתי לה מראש שאני לא אגיד כזה דבר

מוריה: אלא מה? אתה יודע שאתה מספר 3?

רפי: כן"

(מתוך תמלול שיחת טלפון מיום 23.12.98, נספח א' לתצהיר מוריה הורוביץ)

מן האמור לעיל עולה, כי התובע ידע לפני ואחרי הגשת הרשימות לועדת הבחירות, כי הוא ממוקם כמספר 3 ברשימה- הוא הכיר בכך בזמן אמת בשיתח בינו ובין מוריה הורוביץ ובסופו של דבר אף העיד על כך בעדותו בבית המשפט.

יום הגשת הרשימות

חוסר בהירות גדול אופף את אירועי יום הגשת הרשימות. באותו יום, 07.10.98, ניגשו וילוז'ני, התובע ועומר דרזנר למשרדי ועדת הבחירות לרשות המקומית - עיריית תל אביב יפו (להלן: "ועדת הבחירות"), על מנת להגיש את רשימות התומכים ברשימה ואת רשימת מועמדי הרשימה למועצת העיר (להלן: "הרשימה").

לפני העלייה לבניין העירייה ישבו, וילוז'ני, התובע ועומר דרזנר, בבית קפה מתחת לבנין העירייה.

לפי עדותם של התובע ודרזנר, הורה וילוז'ני לתובע להכין את הרשימה, ובתוך כך אמר לתובע לרשום את עצמו במקום השני ברשימה ואת הרץ במקום השלישי.

כך בעדותו של התובע:

" ש: וילוז'ני אמר לך לרשום את עצמך במקום השני ואת הרץ

במקום השלישי.

ת: נכון. יכול להיות ששאלתי אותו שם מה לרשום. הוא אמר לי מפורשות לרשום את עצמי כמספר 2 ואת הרץ כמספר 3.

ש: מה שוילוז'ני אמר זה לא נכון.

ת: הוא לא דייק."

(עמוד 35 לפרוטוקול מיום 27.10.02)

גרסה דומה מופיעה בסעיף 4 לתצהירו של עד התביעה עומר דרזנר;

4. " וילוז'ני הורה לרפי להכין את רשימת המועמדים, תוך

שהוא אומר לו במפורש לרשום את עצמו במקום השני

ברשימת המועמדים ואת הגב' גילה הרץ במקום השלישי. אני

הופתעתי כשמעתי דברים אלה מפיו של וילוז'ני, שכן עד

אותו רגע, היה לי ברור שרפי יופיע במקום השלישי ואילו

גילה תופיע במקום השני."

לעומת שתי גרסאות אלה מוצגת בעדותו של וילוז'ני גרסה מעט שונה, אשר חלקה אף עומד בסתירה לנאמר בתצהירו:

6. " אני ביקשתי מרפי ציטבר לרשום את רשימת המועמדים

בכתב ידו.

רפי רשם אותי במקום הראשון, ושאל אותי מי במקום השני.

אני אמרתי לו שמבחינתי הוא במקום השני; לא התכוונתי לכך שהוא ירשום את עצמו במקום

השני, אלא לכך שמבחינת החשיבות הוא מבחינתי מקום שני שכן הוא עמד לימיני לאורך כל מערכת הבחירות.

רפי ציטבר הבין את הדברים כפשוטם ורשם את עצמו במקום השני מתוך שהבין את הדברים כפשוטם, הבהרתי לו כי לא לכך התכוונתי, שכן לא עלה בדעתי לשנות את העובדה שכבר החלטתי מלכתחילה שגילה הרץ היא מספר 2 והוא מספר 3.

או אז ביקשתי שרפי יערוך רשימה חדשה, משום שלא ניתן היה לבצע מחיקות ו/או לערוך תיקון ברשימת המועמדים."

(סעיף 6 לתצהירו של וילו'ני)

בהמשך יתגלה, כי וילו'ני הורה על הכנת רשימה חדשה רק לאחר, שהגיש לוועדת הבחירות את הרשימה הראשונה וזאת בניגוד לאמור בסעיף 6 לתצהירו על כי ביקש מהתובע לכתוב רשימה חדשה מיד לאחר, שהבחין בכך שהתובע רשם את עצמו במקום השני.

וכך וילו'ני בעדותו בבית המשפט:

" ש: מתי נוכחת לדעת לראשונה שהתובע רשם את עצמו כמספר

2.

ת: באותו רגע שישבנו על הרשימה.

ש: מי היה נוכח במעמד זה.

ת: התובע ודרזנר.

:

ש: באותו מעמד גילית שהתובע רשם כמספר 2, מה אתה עושה.

ת: אמרתי לו "מה עשית" והתובע ניסה להסביר מה הוא עשה שהוא רוצה להיות במקום השני ואמרתי לו שבשום פנים ואופן לא.

ש: לגבי אותו אירוע, עליכם במעלית העיריה עדיין יש את הרשימה שהרץ כמספר 3 והתובע כמספר 2.

ת: נכון."

(עמודים 25-24 לפרוטוקול מיום 27.10.2002)

בשונה מן האמור בתצהירו, בעדותו בבית המשפט העיד וילו'ני כי גם לאחר שהבחין בכך, שהתובע רשם עצמו כמספר 2 ברשימה עלו השלשה לכיוון תדר ועדת הבחירות כשהרשימה הראשונה עוד בידיו לעומת גירסת התצהיר, שלפיה ביקש מהתובע לשנות את הרשימה מיד כשגילה שהתובע רשם את עצמו במקום השני.

ועוד עולה מהעדויות כי אין אחידות גרסה בין זו של וילו'ני לבין התובע, אשר העיד כי וילו'ני אמר לו במפורש לרשום את עמו כמספר 2 בעוד שילו'ני מעיד - כאמור - כי התפתח בינו לבין התובע דין ודברים והתובע אף הביע רצונו המפורש להיות במקום השני ברשימה. מכאן המסקנה כי, אשר לגורם שבגינו נרשם התובע כמספר 2 ברשימה, אין שורת תמימות דעים בין עדי התביעה.

עדויות התביעה לא רק שלא שפכו אור על עובדות המקרה אלא רק עיבו את מסך הערפל האופף את מסכת העובדות בכל הנוגע לאופן שבו הוכנה והוגשה הרשימה הראשונה, השגויה, לוועדת הבחירות.

בנוסף קיים קושי במציאת היגיון בתיאורו של וילוֹז'ני את העובדות. לטענתו, בזמן אמת הוא היה מודע לעובדה כי התובע רשם עצמו כמספר 2, אולם מסיבות השמורות עמו לא ניסה לעשות דבר כדי לתקן זאת למרות העובדה, שלאורך כל עדותו חזר ואמר כי הרץ הייתה מספר 2 בעבורו: יצוין שבשלב זה וילוֹז'ני טרם פגש את פרקליט הרשימה, עורך דין מתניה, אשר, בשלב מאוחר יותר יעץ לו שלא לבצע מחיקות על גבי הרשימה. עובדות אלו מובילות למסקנה, שרישומו של התובע כמספר 2 ברשימה נעשה על דעתו של וילוֹז'ני. העובדה שילוֹז'ני המשיך בהכתבת סדר המועמדים לתובע ועם סיום כתיבת הרשימה המשיכו השלושה למשרדי פקיד הבחירות והגישה כפי שהיא רק מחזקת מסקנה זאת.

אשר לאירועים אצל פקיד הבחירות גם כאן שורר ערפל הנובע מגרסאות שונות של עדי התביעה.

בעדות וילוֹז'ני- עמוד 25 לפרוטוקול, שורה 8:

" ש: הגעתם לפקיד הבחירות והגשתם את הרשימה כשהרץ

הופיעה כמספר 3.

ת: אנו מגישים מספר חוברות 4 או 5, כאשר בחוברת אחת מופיעה הגב' הרץ במקום השלישי והתובע במקום השני. כאשר נעשתה הטעות הזאת, לא שינינו את הסדר כי בחוברת כתוב היה לא לעשות מחיקות על מנת לא לפסול את הרשימה. אי לכך, השארנו את החוברת הזו כפי שהיא. בשאר החוברות הרץ הופיעה במקום השני והתובע במקום השלישי.

ש: מפנה לנספח א' לתצהיר התובע. התובע מופיע כמספר 2. אמרת שאי אפשר להגיש רשימות מועמדים עם תיקונים. בסעיף 3 תחת השם של הרץ ובסעיף 9, יש מספרי זהות שמחוקים עם קו ומתוקנים, זה בסדר.

ת: נראה שיש תיקון.

ש: לפני מספר דקות אמרת, שהם הגיעו לפקיד הבחירות היה צורך ברישום מחדש של חוברת נוספת מאחר ולא ניתן לתקן על בסיס אותה חוברת את השמות המופיעים. הפנית לעד חוברת של רשימת מועמדים שהוגשה אשר שונתה.

מדוע היה צורך ברישום חוברת נוספת מעבר להסבר של אי התאמה.

ת: הגשנו 4 או 5 חוברות. החוברת הזו הייתה הראשונה שנעשתה בה הרשימה. התובע הופיע במקום השני. בקטע הזה נעצרנו כדי לא לשנות את החוברת על מנת שלא תיפסל. יחד עם זאת שאר החוברות מולאו כאשר הרץ במקום השני והתובע בשלישי, כולן הוגשו בו זמנית וחתימות ע"י כל האנשים שתומכים ברשימה."

(עמוד 25, שורות 8-25)

הסברו של וילוֹז'ני לגבי הסיבה שבגינה הוגשה חוברת נוספת אינו בהיר ועל לכן לא נחה דעתי ממנו. רשימת המועמדים ממילא לא הופיעה על גבי כל החוברות, כך שלא התעורר צורך בהגשת חוברת נוספת רק כדי, שרשימת המועמדים "הנכונה" תוצמד למספר מספיק של חוברות, שיכילו כמות מספקת של חתימות. לפיכך, עדותו של וילוֹז'ני אינה מציעה הסבר מספק לעניין הגשת החוברת הנוספת ובנקודה זו, אני מוצאת כי העד בחר להתחמק מתשובה ישירה ועדותו מציגה תיאור חסר של רצף האירועים ביום הגשת הרשימות.

בהמשך עדותו מציג וילוֹז'ני את גרסתו לעובדות הנוגעות למעמד הגשת החוברות לפקיד הבחירות:

"...כשהגענו לפקיד הבחירות הסברנו לו שהחוברת הזו שבה

הגב' הרץ הופיעה במקום השלישי היא טעות ולא להתייחס אליה מבחינת הרשימה. אני הסברתי באופן אישי ביחד עם העורך דין של הסיעה.

אינני זוכר את שם פקיד הבחירות אבל הוא קיבל את ההסבר. בפירוש עמדתי על כך שהחוברת

הזאת היא אינה נכונה ואינה תקפה מבחינת סדר הרשימה.

:

ת: אני חוזר ואומר שאני הצגתי בפני פקיד הבחירות והנוכחים במקום, אין אני זוכר אם הגשנו באופן אישי לשטרן, אבל בפירוש הרשימה עם הטעות הוסברה כרשימה עם טעות ושאר הרשימות אושרו כנכונות..."

(עמודים 25-26 לפרוטוקול מיום 27.10.2002)

ובחמש העיד וילוז'ני:

ש: מפנה לנספח א' לתצהיר התובע (רשימת המועמדים שבה מדורג התובע במקום השני - ש.א). הרשימה לא נפסלה.

ת: הגשתי את החוברת לפקיד הבחירות ואמרתי שהרשימה לא נכונה. יחד עם זאת כל החשיבות של החוברת היה החתימות של התומכים. אינני יודע אם הוא פסל את החוברת..."

(עמוד 28 לפרוטוקול מיום 27.10.02)

וילוז'ני מציג גרסה שלפיה הוא הסב את תשומת לבו של פקיד הבחירות לכך שהוגשה רשימה המכילה סדר מועמדים שגוי, כיוון שלא רצה לוותר על חתימות התומכים, שהכילה חוברת זו. יחד עם זאת, מתעוררת השאלה - אם לוילוז'ני החוברת היתה בעלת חשיבות כל כך גדולה, הכיצד לא טרח לברר האם הרשימה השגויה עלולה להביא לפסילת החוברת המכילה חתימות תומכים.

התובע מצידו, מציג גרסה דומה אך יחד עם זאת שונה מעט, אשר לחבר ועדת הבחירות אליה הופנו דבריו של וילוז'ני בקשר לרשימת המועמדים:

" ש: אתה באופן אישי שמעת וראית את וילוז'ני אומר לפקיד

הבחירות שזאת החוברת הנכונה.

ת: נכון.

ש: אם פקיד הבחירות אומר אחרת האם הוא משקר.

ת: תשאל אותו, אל תשאל אותי.

ש: חוזר על השאלה.

ת: אני לא יודע אם וילוז'ני אמר זאת לפקיד אחד שהיה בחדר, הוא אמר זאת לכולם. ישבו שם מספר פקידים ועורכי דין. זה היה חדר ישיבות גדול ולא אדם אחד.

ש: למה וילוז'ני לא אמר את זה.

ת: היו מספר אנשים שקיבלו את הרשימה מטעם העירייה ולחם הוא אמר באופן חד משמעי שהרשימה בה הרץ מופיעה כמספר 2 היא הנכונה והרשימה שאני מופיע כמספר 2 היא לא נכונה."

(עמודים 36-37 לפרוטוקול מיום 27.10.2002)

ראוי לציין בהקשר זה, שעדותו של התובע בבית המשפט שונה בתכלית מהדברים שאמר בחקירתו במשטרה, שם אמר:

" אינני יודע איזה רשימה וילוז'ני הגיש כרשימה הקובעת, אם

כי אני סבור שהוא הגיש את הרשימה שבה גילה הרץ היא מספר 2 כרשימה הקובעת"

(שורות 44-43 לתקירתו במשטרה)

מפליא, שבחקירתו במשטרה, חקירה שנערכה כחודשיים לאחר הבחירות, לא ידע התובע לומר, איזו רשימה הוגשה על ידי וילוז'ני בתור הרשימה הקובעת ואילו דווקא בעדותו בבית המשפט, עדות שניתנה כארבע שנים לאחר יום הבחירות, ניעור זכרוננו של התובע, שהעיד באופן נחרץ על כך, שוילוז'ני אמר לפקיד או פקיד הבחירות באופן חד משמעי כי הרשימה שבה מופיעה הרץ כמספר 2 היא הרשימה הקובעת.

מפליאה עוד יותר היא העובדה, שדווקא בתיאור רגע הגשת הרשימות בפעם השנייה מגלים עדי התביעה הזית אחידה - שניהם מתארים פנייה בעל פה לפקיד הבחירות, שבמסגרתה הבחירו לו מהי הרשימה הרלוונטית מטעמם. אחדות מפתיעה זו מתגלה דווקא בתיאור הרגע, שבו, לכאורה, תיקנו את קלקלתם. עובדה זו, הסותרת את דבריו של התובע במשטרה, מצטרפת גם היא למכלול הפרטים, הזורים דוק של ערפל אשר לנאמר, אם נאמר, לפקיד הבחירות בקשר לנכונות רשימות המועמדים.

סימני השאלה האמורים מתחדדים עוד יותר לאור עדותו של חנוך שטרן, פקיד הבחירות, אשר בניגוד לעדויותיהם של עדי התביעה מתאפיינת בקוהרנטיות, ברצף לוגי שהניח את דעתו ועל כן, גרסתו, כפי שתובא להלן, משלימה את החלקים המעורפלים בגרסאותיהם של התובע ווילוז'ני.

העד חנוך שטרן, שכיהן בתפקיד מזכיר ועדת הבחירות באותה תקופה, הצהיר על ההתרחשויות ביום הגשת החברות השונה מגרסאות התביעה. בהתאם לעדותו (סעיף 4 לתצהירו (נ/6)) באותו יום, הגיש וילוז'ני שלוש חוברות מטעם הרשימה, כאשר בשתיים מהן לא מולאו שמות המועמדים. שטרן מצהיר כי חוברת רביעית, החוברת שבה מופיעה הרץ במקום השני, הוגשה אחרונה, כחצי שעה לאחר הגשת שלוש החוברות הראשונות. שטרן הצהיר כי החוברת הרביעית הוגשה לאחר שפקיד הבחירות הסביר לנציגי הרשימה, שהמגישים, קרי, התומכים ברשימה, חייבים להיות רשומים בפנקס הבוחרים כתושבי תל אביב יפו. פקיד הבחירות התייחס לחוברת הרביעית כאל חוברת שתכליתה היא יצירת רשת ביטחון למקרה, שמספר החתימות ידולל מסיבות שונות לאחר בדיקה של ועדת הבחירות. שטרן הבהיר כי המגישים לא הסבו את תשומת לב ועדת הבחירות לעובדה, כי חל שינוי בסדר מיקומם של המועמדים בחוברת הנוספת וכי הועדה לא התבקשה להעדיף את סדר המועמדים כפי שהוא מופיע בחוברת הרביעית.

שטרן הצהיר בסעיף 5 לתצהירו כי בהתבסס על החוברת שהוגשה ראשונה ושבה הופיעו שמות המועמדים הרץ מספר 3 והתובע כמספר 2, פורסם סדר המועמדים בהודעת בחירות מספר 3, שפורסמה ברחבי העיר ביום 04.11.98 וכן בכל הקלפיות ביום הבחירות.

בבית המשפט העיד שטרן:

" ש: מדובר בתצהיר שערכת במסגרת ערעור בחירות?

ת: כן.

ש: מפנה לסעיף 4 לתצהירך, לשלושת השורות האחרונות, ושואל - אתה עומד מאחורי הדברים האלה?

ת: בהחלט.

:

:

ש: מפנה לתצהירך אליו מצורפים שלושה נספחים, נספח א ו-ב זה רשימות מועמדים...

ת: בפנקס הראשון שאנו מקבלים בוועדת הבחירות אנו בודקים את רשימת המועמדים ואת החותמים שהם תנאי לקבלת רשימה חדשה. לענייננו צריך להיות 200. אנו מזהירים כל מועמד חדש שאם במידה ו-200 שלו חתמו או לרשימה אחרת או שהם תושבי עיר אחרת, מפני שעל פי

החוק הם צריכים להיות תושבי ת"א-יפו, אנו מקלידים את השמות, ויכול להיות מצב שבגלל היעדר תומכים הרשימה תיפסל ולכן אנו ממליצים על יותר מ-200 תומכים. ראש הרשימה קיבל את ההצעה שלנו, ולאחר 30 דקות, או בערך, אבל לא מידי הגיעה חוברת נוספת, החוברת הרביעית, עם רשימת תומכים נוספת. פקיד הבחירות חותם על כל מסמך שמתקבל והוא חתם שהוא קיבל רשימה נוספת ולכן לא סומן כמה סימונים שסומנו בחוברת הראשונה".

(עמ' 49 לפרוטוקול)

ובהמשך:

"ש: ברשימה הראשונה שקיבלת הרץ הופיעה במקום שלישי?

ת: נכון.

ש: ורק אחרי חצי שעה קיבלתם חוברת שבה הרץ הופיעה במקום שני?

ת: לא התייחסנו למיקום של החוברת הנוספת.

:

:

ש: למי הגישו פיזית את הרשימות?

ת: לפקיד הבחירות. לא אני קיבלתי פיזית. אני יודע בדיוק מה אמרו ללסקר (פקיד הבחירות - ש.א), כי הייתי נוכח שם, ותפקידי לשמוע ולבדוק את נכונות המידע.

ש: העידו וילוז'ני ועומרי דרזנר שהם באו לוועדת הבחירות ווילוז'ני אמר "זו הרשימה הנכונה, זו הרשימה הלא נכונה" והגישו ארבע חוברות בחטיבה אחת.

ת: לא זוכר דברים כאלה. לא הגישו ארבע חוברות בחטיבה אחת ולא נאמרו הדברים האלה. הוגשו שלוש חוברות והפנינו לתשומת לבם של המגישים ורק אחר כך הוגשה חוברת נוספת. כשעלינו על הטעות (הקלדת שמה של הרץ כמספר 2 במחשבי מל"מ - ש.א) החלטנו שהרשימה בחוברת הראשונה היא הרשימה התקפה."

(עמ' 52-53 לפרוטוקול מיום 24.12.02)

וכן:

"ש: האם ישבת במרחק שמיעה מלסקר שמואל?

ת: כן.

ש: כלומר, אם היו נאמרים דברים ללסקר היית שומע אותם?

ת: בוודאי.

ש: האם קרה אי פעם מקרה שבו באו נציגים של רשימה ואמרו "אנחנו מגישים לכם רשימות מועמדים אבל הסדר צריך להיות שונה מהסדר של שברשימה"?

ת: לא יכול להיות מעולם...

ש: כלומר, לא הייתם מסתפקים באמרה בעל פה?

ת: בוודאי שלא.

ש: את תצהירך ועדותך במשטרה נתת זמן קצר אחרי הבחירות?

ת: בהחלט.

לשאלתך אני משיב - נכון שאת הדברים זכרתי טוב."

(עמודים 56 לפרוטוקול מיום 24.12.02)

עדותו של שטרן מקובלת ומהימנה עלי וממנה עולה כי וילוֹזִיני והתובע הגישו בתחילה שלוש חוברות לפקיד הבחירות, ולא ארבע כטענתם. ברשימה הראשונה שהוגשה דורג התובע כמספר 2 והעובדה שילוֹזִיני, התובע ודרזנר לקחו לידיהם את שלוש החוברות לאחר שהגישו אותן לראשונה נבעה מהמלצתו של פקיד הבחירות להגיש חתימות נוספות למקרה שחלק מהחתימות שבחברות ייפסלו מסיבה כלשהי. בהזדמנות זו, כאשר החוברות היו שוב בידיהם, החליט וילוֹזִיני לשנות את רשימת המועמדים ולמקם את הרץ במקום השני כפי שסוכם עוד בתחילת הקמפיין.

עדותו של שטרן, שלא כמו עדותו של וילוֹזִיני, שופכת אור על הסיבה לכך, שילוֹזִיני והתובע פנו לרשום רשימה נוספת. גרסתו עדיפה בעיניי על גרסתם של עדי התביעה, אשר באף לא אחת מהן היה כדי להסביר מדוע הוגשה הרשימה בשנית, וכן לא היה ברור מגרסאותיהם האם ארבע החוברות הוגשו ביחד או שמא בתחילה הוגשו רק שלוש החוברות.

גרסתו של שטרן, אשר לרגע הגשת החוברות בשנית אף היא שונה מהתיאור, שהציגו עדי התביעה. בעוד שילוֹזִיני טוען, כי הדגיש בפני פקיד הבחירות, כי הרשימה שבה הרץ מופיעה במקום השני היא הנכונה הרי, ששטרן טוען כי וילוֹזִיני לא העיר את תשומת לבו של פקיד הבחירות לעניין שינוי סדר הרשימות. יתר על כן, מקובלת עלי עדותו של שטרן כי ועדת הבחירות אינה נוהגת לקבל שינויים, שהוצגו לה בעל פה על ידי מגישי הרשימה. ההגיון הבריא אומר, כי שינוי כה משמעותי, הנוגע להליך הדמוקרטי אינו יכול להתבצע רק בהבל פיו של מי מהמגישים.

על כן, אני קובעת כי במעמד הגשת הרשימה, שבה מופיעה הרץ במקום השני לא ציינו וילוֹזִיני והתובע את עובדת היות הרשימה הזו הרשימה הקובעת מבחינתם. וילוֹזִיני סבור שמדובר ב"טעויות של רשימה צעירה" - טענה זו אינה מקובלת עליי, מה גם שלרשימה הצעירה היה עורך דין, שידע להזהיר אותה מפני ביצוע מחיקות על גבי הרשימות, אך משום מה לא ידע להזהיר את המגישים מטעמה מפני הסיכון, שבהגשת שתי רשימות סותרות, שאינן מלוות מסמך הבהרה מסודר אשר לכוונת המגישים.

הופעתה של הרץ כמספר 2 במחשבי המל"מ

הצגת שתי רשימות סותרות יצרה, מטבע הדברים בלבול - יש להניח שזוהי הסיבה לכך שבפרסומים שהופיעו במחשבי מל"מ הופיעה הרץ במקום השני, על אף ששטרן העיד על כך, כי הרשימה שאושרה על ידי פקיד הבחירות היא זו שבה הופיע התובע כמספר 2.

להלן הסברו של שטרן לעניין זה:

"ש: מי עסק בהזנה של המחשב?

ת: קלדניות של משרד הפנים..... הואיל ובדרך כלל למעט מהחברת הראשונה לא מופיעים יותר רשימות מועמדים בחוברות נוספות, מה שלא קרה במקרה הזה, אותה קלדנית טעתה ורשמה גם את רשימת המועמדים. זה גם המועד בו התברר לוועדת הבחירות שיש שינוי ברשימת המועמדים. הרשימה התקפה היא רשימה המאושרת על ידי פקיד הבחירות והרשימה שאושרה על ידו זו הרשימה שציטבר הוא מספר שתיים.

ש: כל הפלט שגוי?

ת: בוודאי.

ש: אומרת גב' הרץ שאח"כ שינו את הנתונים במאגר הנתונים, בתאריך 4/11, (מפנה לת/1, עמוד 3, שורה 54-55) ושואל - האם אכן הרשימה שונתה ב - 4/11?

ת: ועדת הבחירות באישור פקיד הבחירות הודיעה ואני לא זוכר את המועד, במועד הנקוב בחוק הבחירות, לפי המועדים, את הרשימה הסופית שאושרה שם ציטבר היה מקום שתיים.

:

ש: אם נעשה שימוש במחשבי מל"מ האם הודעתם ב-4/11 או בסמוך לכך שנעשה שינוי במחשב?

ת: כאשר במהלך הבחירות מוגשות הרשימות המוקלדות, עוברים עליה ובודקים וקורה שחלות טעויות, ואז מתקנים את הטעות. הואיל ולא ראו בזה משהו עקרוני, לכן ועדת הבחירות קיבלה את פנקס מספר 1 שבו הרשימה הסופית וההחלטית ואותה היא פרסמה.

לפי עדותו של שטרן, הרשימה שבה מופיע התובע כמספר 2 מעולם לא אושרה על ידי פקיד הבחירות ומצאה את דרכה למחשבי המל"מ עקב טעות הקלדה, אשר נבעה מעצם קיומן של שתי רשימות מועמדים סותרות. העובדה, שלא היה כל מסמך, שהבחיר מהי הרשימה הנכונה, היא זו שפתחה פתח לפורענות.

בביקורת שערכה ועדת הבחירות על הרשימות המוקלדות התגלתה הטעות ותוקנה. הועדה לא ראתה צורך להודיע על כך לרשימה, שכן בעצם התיקון הוזנה הרשימה שאושרה על ידי פקיד הבחירות למחשבי המל"מ והייתה אמורה לשקף את רצון מגישי הרשימה.

אשר על כן, השינוי שנעשה בסופו של דבר במחשבי מל"מ, כמה ימים לפני יום הבחירות, היה למעשה תיקון, שנערך כדי, שהרישום במחשב ישקף נאמנה את המסמך שאושר על ידי פקיד הבחירות ביום הגשת הרשימות.

הגילוי כי הרץ רשומה כמספר 3 בפרסומים מטעם ועדת הבחירות

ביום 09.11.98, בשעות הערב, נכחו התובע ודרזנר בישיבת הכנה של ועדת הבחירות בבניין מכבי האש של תל אביב לקראת הבחירות שעמדו להיערך ביום שלמחרת. שם הם ראו לראשונה את הפרסום הרשמי של ועדת הבחירות, שלפיו התובע הופיע במקום השני ברשימה ואילו הרץ הופיעה במקום השלישי.

עם הגילוי, התקשר התובע לוילוז'ני וביקש להיפגש עמו. בפגישה סיפר לו את שראה במשרדי ועדת הבחירות. התובע ווילוז'ני בחרו, שלא לספר להרץ על השינוי שחל במיקומה ברשימה ובעצם העובדה שנהגו בחשאי מעידה על קלקלתם. העובדה, שלא טרחו לספר להרץ על השינוי במיקומה על אף שידעו על כך יום לפני הבחירות, והניחו לה לגלות זאת בעצמה ביום הבחירות, מעידה על חוסר תום לבם.

להלן עדותו של וילוז'ני:

י"ש: נכון שיום לפני הבחירות ידעת שהגב' הרץ מופיעה כמס' 3 והתובע כמספר 2.

ת: בערב הבחירות או ביום הבחירות עצמו, לאחר שהציגו לי את הטעות ברשימה שבקלפי.

:

ת:....התובע עדכן אותי על הטעות ברשימה ואמרתי שאני אתעלם מזה, זה לא מקובל עליי. הסברתי לתובע שלא משנה מה יקרה ובמידה ונקבל שני מנדטים התובע יתפטר ויפנה מקומו להרץ....

(עמוד 26 לפרוטוקול מיום 27.10.02)

אני מניחה שהתובע ווילוז'ני העדיפו שלא להתמודד עם השאלות הקשות, שהייתה מעלה הרץ ברגע הגילוי והמשיכו והתנהגו באותה הדרך, שאפיינה את התנהלותם לאורך כל מערכת הבחירות בקשר לעניין זה - טמינת ראשם בחול בציפייה שהדברים יסתדרו מעצמם.

אוסף ואומר, כי אפילו אם הייתי מקבלת את הטענה, כי כל העניין נבע מ"טעויות של רשימה צעירה" כלשון וילוז'ני, הרי התנהגותם של התובע ווילוז'ני בהמשך הדרך, בעיקר עם גילוי הטעות במחשבי מל"מ יום לפני הבחירות מעידה על כך, שיש ממש בטענותיה של הרץ וכי גם לאחר שנודעו להם השלכותיהן של הטעויות לא נקפו אצבע כדי לנסות ולתקן. העובדה, שהתובע ווילוז'ני טמנו ראשם בחול ולא עשו דבר על מנת לתקן את המעוות, אם אכן רצו בכך, והעלימו את הידוע להם מהרץ ומיתר המועמדים ברשימה, רק מחזקת את הרושם כי שלא כטענותיהם אין המדובר בטעות, שנעשתה בתום לב. אפילו אם הייתי נותנת לשניים ליהנות מהספק בשל הערפול, אשר אופף את אירועי יום הגשת הרשימות, הרי שהתנהגותם מרגע הגילוי ביום שקדם ליום הבחירות וחללאה מעוררת שאלות לגבי נקיון התנהלות המערכת הפוליטית בכל הקשור והנוגע לאופן הצגת מועמדי הרשימה.

משגלתה הרץ כי היא מופיעה כמספר 3 ברשימה סברה לתומה כי מדובר בטעות סופר ועל כן ביקשה מהתובע, עוד לפני סיומו של יום הבחירות, שיחתום על מסמכים אשר יבטיחו לה את המקום השני ברשימה ואף דרשה ממנו להתפטר במידה, שתקבל הרשימה שני מנדטים בלבד. לאחר היוודע תוצאות הבחירות סירב התובע להתפטר ולפנות את מקומו, אלא אם כן יובטח לו, שהוא יהיה רשום כמספר 3 ברשימה, הליך, שהיה לוקח זמן רב יותר.

שינוי מיקומה ברשימה, אי הגלוי האמור וסירובו של התובע לפנות מקומו כמספר 2 עורר אצל הרץ חשד כי מדובר בהתערבות לא כשרה בסדר המועמדים. היא פנתה למשטרה והגישה תלונה נגד התובע במחלק ההונאה, אשר בכתב ידו נרשמה הרשימות. בתלונה ייחסה לו הרץ עבירות זיוף, מרמה והונאה. התלונה הועברה לטיפול הפרקליטות, שהחליטה לסגור את התיק מחוסר אשמה פלילית במעשי התובע.

לאחר הגשת התלונה התראיינה הרץ בתוכנית "חמש עם גדי סוקניק", בערוץ השני, בה סיפרה - בין היתר - על הגשת התלונה. לטענת התובע, דבר הגשת התלונה זכה להדים רבים בעיתונות, בין היתר בכתבתו של שיזף, שלטענתו, גם במסגרתה הוצאה דיבתו רעה והתובע רואה את הרץ אחראית למה שנכתב.

לכתב התביעה צירף התובע את כתבתו של שיזף בלבד וגם לאחר החלטת בית המשפט מיום 29.11.00 בגדר הליכי קדם המשפט, לא טרח לצרף את יתר הכתבות אליהן הוא מתיחס. אשר על כן צירופן לתצהיר עדותו הראשית הינה בבחינת הרתבת חזית ולפיכך המחלוקת בתיק זה, בכל הנוגע לתביעה נגד הרץ, ממוקדת בכתבתו של שיזף ודבריה בתכניתו של גדי סוקניק.

הדיון המשפטי:

האם מעשיה של הרץ מהווים עוולת נגישה, רשלנות או עוולה לפי חוק איסור לשון הרע:

סעיף 60 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש) (להלן: "הפקודה") קובע לאמר:

60 "נגישה היא פתיחתו או המשכתו של הליך נפל - למעשה,

ובזדון, ובלי סיבה סבירה ומסתברת - של הליך נפל, נגד אדם, בפלילים או בפשיטת-רגל או בפירוק, וההליך חיבל באשראי שלו או בשמו הטוב או סיכן את חירותו, ונסתיים לטובתו, אם היה ההליך עשוי להסתיים כך; אך לא תוגש תובענה נגד אדם על נגישה רק משום שמסר ידיעות לרשות מוסמכת שפתחה בהליכים."

מרכיבי העוולה, אם כן, הינם; פתיחת הליך, בזדון, ללא סיבה סבירה ומסתברת, גרם נזק, ההליך הסתיים, לטובתו. לפיכך, על התובע להוכיח כי הנתבע חגש תלונה בזדון, מבלי שהיתה לו סיבה סבירה לעשות כן.

"תנאי הוא בתביעה בעילת נגישה על פי סעיף 60 לפקודת הנזיקין, כי פתיחת הליך הנפל תיעשה בזדון וכי מסירת הידיעות לרשות המוסמכת שפתחה בהליכים לא תיעשה בחוסר תום לב. "זדון" משמעותו העדר קיום סיבה סבירה, או מניע בלתי נאות לפעולה, החורג מרצון למצות את האינטרס של אכיפת החוק".

(הדגשה שלי - ש.א.; ת"א (נצרת) 360/93 - חדד שלמה נ' עו"ד וינברג סמדר ו-3 אח' תק-מח 906, 98(3), עמ' 908).

אקדים ואומר, כי לאחר סקירה של מכלול העובדות כפי שנפרשו בד' אמותיו של בית משפט זה, אני מוצאת, שלהרף הייתה סיבה מוצדקת לחשוד בכך, שמקומה השני ברשימה נגזל ממנה בדרכים לא כשורות. גם בדיון שהתנהל בפניי, קל וחומר בזמן אמת, לא הצליח התובע לצייר תמונה ברורה ומדויקת אשר בכוחה לתאר את השתלשלות האירועים שהביאו לדחיקתה של הרף למקום השלישי ברשימה. בנסיבות אלו, הגשת תלונה במשטרה לשם בירור החשדות שהתעוררו בלבה, ככל ששמעה יותר ויותר גרסאות סותרות, הייתה בגדר התנהגות סבירה לגמרי, על אחת כמה וכמה כשמדובר בניצגת ציבור האמונה על נקיון מערכת הבחירות.

זוהי אם כן, התשובה לעילת התביעה בגין עוולת הנגישה.

למעלה מן הצורך אפרט את הנימוקים שהביאו למסקנתי:

להלן השתלשלות העניינים שהביאה את הרף לסבור כי יש מקום להגשת התלונה; נכון ליום הגשת התלונה - 30.11.98, הכירה הרף שלוש גרסאות שונות אשר למיקומה ברשימה:

א. בתחילה סברה, שמדובר היה בטעות סופר ועל כן, בליווי וילוז'ני, הלכה הרף לפקיד הבחירות על מנת לתקן את אותה טעות. וילוז'ני מצידו, העמיד פני תם ולא מצא לנכון לספר לה מה היה מקור "הטעות".

ב. ביום הבחירות, טען התובע כי אינו יודע מדוע הופיע הדירוג כפי שהופיע ביום הבחירות, אך כבר משיחה זו הבינה הרף כי התובע ידע על השינוי בדירוג לפחות יום לפני, ולמרות זאת החליט למלא פיו מים: "אין לי מושג את זה אתמול ראיתי" (מתוך תמלול שיחת הורוביץ וציטבר).

ג. גרסה נוספת, שאליה נחשפה הרף לפני הגשת התלונה, הנה גירסתו של עורך דין ציטבר, אחיו של התובע (נספת ג' לתצהיר הרף): "רישומי של רפי מלכתחילה במקום השני ברשימה נעשה על ידו ומיוזמתו של וילוז'ני..."

הערפול המוחלט בכל אשר קשור למיקום המועמדים הרף - ציטבר ברשימות, הסתירות בגרסתו של התובע אל מול גרסת אחיו ושתיקתם הרועמת של התובע וילוז'ני רק חיזקו את המסקנה הלכאורית כי שינוי סדר המועמדים נעשה שלא במקרה. העובדה, שהרשימות נכתבו בכתב ידו של התובע כשהיא מצטרפת לעובדות הנזכרות לעיל - מהווה סיבה סבירה ומסתברת להגשת תלונה במשטרה לצורך חקירת הנסיבות שהביאו לדחיקתה של הרף למקום השלישי מה עוד שהתובע סירב בתוקף לחתום על מסמך בו יאמר במפורש שהרף מספר 2 ברשימה והוא מספר 3. על כן איני מקבלת את טענתו של התובע כי מדובר בתלונה שהוגשה בזדון, ללא סיבה סבירה ומסתברת. נהפוך הוא, הגשת התלונה למשטרה נעשתה לאחר ניסיון לבירור העובדות מפי התובע וילוז'ני. הואיל והשניים לא שיתפו פעולה עם הרף לא נותר לה, אלא להעביר את העניין לטיפול המשטרה ועל כך אין לתובע להלין אלא על עצמו.

חשוב לציין, שהתלונה, שהגישה הרף למשטרה ביום 30.11.98 כללה תיאור העובדות כפי שהיו ידועות לה נכון לתאריך האמור. המילים זיוף או מרמה לא הופיעו בגוף התלונה. לטענת הרף, השוטרים, אשר גבו ממנה את העדות הם שהעניקו לעדות זו את הכותרת של זיוף, מרמה והפרת אמונים. לעניין זה אני מאמצת את עדותה של הרף:

" פרסתי את כל הסיפור בפני המשטרה המשטרה

קיבלה את ההחלטה שהתלונה רק נגד התובע בגלל

המסמכים המזויפים - שתי הרשימות הנ"ל."

(עמ' 9 לפרוטוקול מיום 19.6.02)

עיון בתלונתה של הרף במשטרה מאמת את הדברים שנאמרו בעדותה בבית המשפט. התלונה מתארת בצורה עניינית את השתלשלות העניינים ולא מופיעים בה פרטים, שאינם קשורים לשינוי סדר המועמדים, על כן ניסיונותיו של התובע להציג את הגשת התלונה כניסיון להכפיש את שמו הנו חסר בסיס. יתר על כן, הרף העידה פעם נוספת במשטרה, עדות שניתנה לאחר פסיקת בית המשפט מיום 06.01.99, שבעקבותיה נכנסה למועצת העיר. לפיכך, בתלונה זו לא היה כדי להקנות להרף הון פוליטי ויש בכך כדי להעיד על כי התלונה לא הוגשה ממניעים זרים, וכי

לא התקיים אלמנט הזדון הקבוע בסעיף 60 לפקודה.

אשר על כן, אני קובעת כי תלונתה של הרץ במשטרה הייתה בגדר מעשה סביר ואפילו מתבקש לאור העובדות לעיל. לפיכך, אני דוחה את תביעתו של התובע בגין עוולת הנגישה.

נימוקי דחיית התביעה בגין עוולת הנגישה טובים גם לגבי עוולת הרשלנות על פי סעיף 35 לפקודת הנזיקין. תלונתה של הרץ במשטרה, בנסיבות המתוארות לעיל, היתה מעשה שאדם סביר ונבון, במעמדה ומכוח היותה נציגת ציבור, היה עושה. היא נקטה מידת זהירות סבירה, ניסתה לברר עם התובע ווילוז'ני לפשר מיקומה ברשימת המועמדים, ורק משקיבלה תשובות סותרות בלתי מספקות ומשסורבה בקשתה שהתובע יתפטר, נהגה כפי שצריך היה לנהוג, לפנות לרשות המוסמכת על מנת שתבדוק את פשר "התקלה", שמא נבעה ממעשים נגועים העולים כדי עבירה פלילית.

האם דבריה של הרץ בתוכניתו של סוקניק מהווים משום לשון הרע:

"גדי סוקניק: קודם כל בוא נשמע מה אומרת גילה הרץ

שהוצבה במקור לפחות במקום השני ברשימתך והופתעה לגלות ביום הבחירות שמספר 3 תפס את מקומה.

גילה הרץ: שלום גדי.

סוקניק: אז לפחות עד יום הבחירות המונציפליות את היית מספר 2 של וילוז'ני.

גילה הרץ: בהחלט אני לדעתי גם היום אני מספר 2 של וילוז'ני.

סוקניק: ומה קרה בעצם?

הרץ: מה שקרה ביום הבחירות בשעה שש בערב הסתבר לי שאני מופיעה מספר 2 ברשימות לפני הקלפי בבירורים שעשינו מאוחר יותר מסתבר שהיו שתי רשימות לוועדת הקלפיות כאשר באחת מהן אני מופיעה מספר 2 זאת הרשימה הנכונה באחת מהן הופיע מר ציטבר מספר 2, שתי הרשימות כתובות בכתב ידו של מר ציטבר.

סוקניק: גילה אז מי רימה אותך?

הרץ: תראה אני הגשתי היום תלונה במשטרת ישראל ביחידת ההונאה, התלונה היא כנגד רפי ציטבר.

סוקניק: שאמור היה להיות מספר 3.

הרץ: שהוא מספר 3, והתלונה מתמצה במרמה, זיוף והפרת אמונים"

(מתוך תמלול התוכנית "חמש עם גדי סוקניק מיום 30.11.98)

כעת יש לבחון האם הדברים, שנאמרו על ידי הרץ עונים להגדרתו של סעיף 1(2) לחוק הקובע לאמר:

1. "לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול -

:

(2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו"

(3) לפגוע באדם במשרתו אם משרה ציבורית ואם אחרת,

בעסקו במשלח ידו או במקצועו".

ההלכה השזורת כחוט השני בפסיקה היא שלצורך הקביעה האם פרסום מהווה לשון הרע לפי סעיף 1 לחוק יפעיל בית המשפט מבחן אובייקטיבי, קרי: בית המשפט יפעיל שיקול דעתו ויבחן את משמעות הדברים שפורסמו בעיני הקורא הסביר:

"המבחן בדבר קיום לשון הרע לפי סעיף 1 אינו מתמצה בתחושת העלבון הסובייקטיבית של הפרט עליו נסב הדיבור או הכתב המייחס לו דברים פוגעים, אלא יסודו אובייקטיבי, היינו מה השפעתם וזיקתם של דברי לשון הרע להערכה לה זוכה הפרט - התובע בעיני הבריות".

(ע"א 723/74 ל"א (293, 281) 2) וכן ראה גם: 466/83 שאחה נ' דרדריאן פ"ד לט(740) (4).

בחינת אמירותיה של הרץ במנותק מההקשר העובדתי שפורט לעיל עשויה להוביל למסקנה, כי התבטאויותיה בתוכניתו של סוקניק, המייחסות לתובע ביצוע עבירות פליליות מהוות משום לשון הרע, שכן ייחוס עבירות פליליות עלול לפגוע, בין היתר, בשמו הטוב של התובע ובמקרה זה לחבל בקריירה הפוליטית.

אולם מסקירת העובדות יש להגיע למסקנה כי עומדת להרץ ההגנות הקבועות בחוק:

הגנת סעיף 2 (15).

סעיף 2(15) לחוק קובע לאמור:

15. "במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה

טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

:

2) היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום"

טענת הגנה זו כוללת ארבעה מרכיבים מצטברים: ראשית, על המפרסם להראות שהייתה עליו חובה לעשות את הפרסום. חובה זו יכולה להיות חובה "חוקית", "מוסרית" או "חברתית". שנית, יש להצביע על כך שהחובה חלה בנוגע לכל מי שאליו הופנה הפרסום; המרכיב השלישי נוגע לתוכן הפרסום והמרכיב הרביעי הוא שהפרסום נעשה בתום לב.

כעת אפנה לבדוק האם מתקיימים כל רכיביו של סעיף 2(15) במקרה זה.

מהו מקור חובתה של הרץ לעשיית הפרסום?

הרץ התראיינה לתוכניתו של סוקניק עשרים יום לאחר תלוף מועד הבחירות. במועד זה כבר התחוויר להרץ כי התובע אינו מתכוון לפנות את מקומו במועצה. היא הגישה תלונה במשטרה ולאחר מכן החליטה להביא את העניין לידיעת ציבור הבוחרים בתל-אביב. הרץ ביקשה להסביר לבוחרים כי ביום הבחירות הם הצביעו שלא לפי המצג, שהוצג בפניהם לאורך כל תקופת הבחירות וכי עובדה זו ניתנת לתיקון. העובדה, שהעניין היה טעון תיקון, כפי שהתברר מאוחר יותר בהכרעת בית המשפט, והעובדה שנסיבות דחיקתה למקום השלישי היו לוטות בערפל היא זו שהקנתה להרץ את הזכות לדבר על דבר הגשת התלונה באמצעי התקשורת.

להרץ, אשר בעת הראיון אמורה הייתה לכהן במועצת העיר כנבחרת ציבור, קמה חובה חוקית ומוסרית ליידע את ציבור בוחריה, כי, לפחות לכאורה, נעשה שימוש בלתי חוקי בקולותיהם - קולותיהם נותבו לטובת סדר מועמדים אשר לא הוצג להם במהלך תקופת הבחירות.

חובתה זו לא הייתה קמה לה אילולא התובע היה מסכים לפנות מקומו לטובתה באופן מידי, שכן אז יכולה הייתה הרץ להסתפק בהגשת התלונה ולחכות לכך, שהמשטרה תמצה את החקירה בעניין. אולם לא זה היה מצב הדברים בענייננו; הואיל ובהתפטרותו של התובע היה כדי לתקן את הטעות באופן מידי, דבר שהיה חוסך דיונים משפטיים שרק בסופם הוסדר עניין מיקומה של הרץ כמספר 2, קמה החובה להביא לידיעת ציבור הבוחרים את אי הסדרים במהלך הבחירות, כפי שנראו לה במועד הראיון.

להבדיל מההלכה הקובעת כי ביחסים שבין עיתון לבין קהל קוראיו אין חובה על העיתון לפרסם דברים שלציבור ענין בהם, גם אם הסתבר בדיעבד שאינם נכונים, (לענין זה ראה ע"א 213/69, חב' החשמל נ' עיתון "הארץ", פ"ד כג(87), 2) הרי שכנבחרת ציבור חלה החובה על הרץ לפרסם לטובת ציבור בוחריה את העובדות, אשר הביאו לכך, שרצונו לא התממש ביום הבחירות עקב פגמים בהליך הדמוקרטי. בע"א 552/73 הרצל רוזנבלום ואח' נגד ראובן כץ (ל) 588, 581 (1 נקבע כי:

"...כאשר היחסים שבין המפרסם לבין האנשים שאליהם

הופנה הפרסום מטילים עליו חובה חוקית, מוסרית או

חברתית לעשות את הפרסום, ברור שהפרסום חייב

למלא אחרי שני התנאים הבאים: הוא צריך להיות

בתום לב, כלומר מתוך אמונה כנה בנכונות הדברים,

והוא חייב להיות מוגבל לאותם האנשים שיש להם

ענין בבחירות ושיש בפרסום כדי להשפיע על אופן

השימוש בזכות הבחירה שלהם".

אמנם בפסק דין רוזנבלום-כץ הנ"ל התייחס בית המשפט לאינפורמציה הניתנת לציבור הבוחרים לפני הבחירות. אולם דומני כי בנסיבות הענין הנדון בפני, הדברים שנאמרו על ידי הרץ בסמוך לאחר הבחירות עונים על התנאי של חובה "חוקית" או "מוסרית", שכן, שינוי מיקום המועמדים ברשימה והכנסתה של הרץ למועצת העיר במקומו של התובע היה ענין אפשרי ופשוט לביצוע גם לאחר הבחירות. העובדה שהתובע העמיד מכשולים לביצוע רצונו של הבוחר העמידה להרץ חובה חוקית ומוסרית כלפי צבור הבוחרים להביא לידיעתו העובדות הנוגעות לענין, זאת על מנת לקיים את רצון הבוחר.

האם חובתה של הרץ חלה בנוגע לכל מי שאליו הופנה הפרסום:

קהל היעד של הרץ הוא ציבור הבוחרים בעיר תל אביב בכלל ובוחרים הרשימה בפרט. לאור העובדה, שמדובר על העיר הגדולה בישראל וציבור זה הנו ציבור רחב למדיי הרי, שפרסום העניין בתוכניתו של סוקניק, למרות שהוא פונה לכלל תושבי המדינה, הינו סביר. יש להניח שעיקר ציבור הבוחרים אליו מופנה הפרסום צופה בטלוויזיה בערוצים הארציים ולא בערוץ המקומי, על כן אני סבורה כי פירוש ראוי והולם של התנאי הקבוע בסעיף 5(2) לחוק בדבר פרסום לציבור הנוגע בדבר, יהא פרסום ברשת ארצית גם אם הוא מכוון לתושבי העיר תל אביב.

תוכן הפרסום:

דבריה של הרץ בתוכניתו של סוקניק היו ענייניים למדיי, הם היוו תיאור מדויק של העובדות, כפי שנגלו לה נכון למועד עריכת הראיון והתלוותה להם האמירה כי היא הגישה כנגד התובע תלונה בגין מרמה, זיוף והפרת אמונים. אני מוצאת, שבנסיבות הענין, לא היה פרט מיותר בדבריה של הרץ - דבריה הציגו תיאור ממצה של השתלשלות העניינים, שהביאה אותה להגשת התלונה כנגד התובע.

האם פרסום הדברים נעשה בתום לב?

תיאור ההשתלשלות העובדתית כפי שתוארה בפרק העובדות מביאה למסקנה כי פרסום דבריה של הרץ נעשה בתום לב.

למרכיבי תום הלב בהגנת הפרסום מתוך חובה יש מאפיינים ייחודיים הנובעים מאופיה של ההגנה הספציפית הזו, כמו כל אחד מתנאי הסעיפים של סעיף 15:

" המחוקק קיבץ במסגרת סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע

רשימה של מצבים שונים, אשר בהם ניתנת הגנה למפרסם אם פרסם דבר המהווה לשון הרע, אך עשה כן בתום לב. המשותף לכל המצבים הללו הוא שאם הפרסום נעשה בתום לב ניתנת למפרסם הגנת החוק... דומה כי כל שניתן לומר בדרך הכללה הוא, כי בכל אחד ואחד מהמצבים השונים המנויים בסעיף 15 לחוק חייב תום הלב להתפרש באותו אופן המגשים את מטרת ההגנה הספציפית. מכיוון שמטרות אלה שונות הן זו מזו, גם הביטוי "תום לב" עשוי להתפרש באופנים שונים"

(חשופט ברק (כתוארו אז) בע"א 788/79 אברהם ריימר נ' עזבון המנוח ברקו רייבר)

הרץ סברה בתום לב, כי מיקומה כמספר 3 ברשימה, נעשה בדרכים בלתי כשרות, היא אף סברה כי הדבר ניתן לתיקון מבלי לנקוט בהליך מסורבל, ועל כן, על מנת להגשים את חובתה כלפי הבורח היא מצאה לנכון להביא לידיעתו העובדות, כפי שנראו לה במועד הראיון.

יתר על כן, סעיף 16 לחוק מציב שורה של חזקות אשר בהתקיים התנאים המופיעים בו, חזקה על הנתבע שפעל בתום לב, כדרישת סעיף 15 לחוק.

סעיף 16 לחוק קובע לאמור:

" (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת

הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום בתום לב.

(ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה:

(1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;

(2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים לחיווכח אם אמת הוא אם לא;

(3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהייתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על ידי סעיף 15."

מסכת העובדות, שנפרשה לעיל לרבות העובדה, שהרץ גילתה כי קיימת רשימה, הכתובה בכתב ידו של התובע, אשר בה היא ממוקמת במקום השלישי בעוד, שהוא "קודם" למקום השני, העובדה שוילוז'ני והתובע בחרו למדר את הרץ בכל הקשור לנסיבות הגשת הרשימות הסותרות וסירובו של התובע לפנות לה את מקומו הובילו את הרץ לחשוד כי רומתה על ידי מי שאמורים היו להיות חבריה לרשימה וכי נעשה נסיון בלתי תקין לעוות את סדר המועמדים ברשימה, כפי שהוצגו לבוחר.

כתב ידו של התובע הוא זה המופיע על גבי הרשימות ועל כן, היה זה הגיוני, שהוא הועמד בחזקת החשוד העיקרי בעיניה של הרץ. לפיכך אני משוכנעת שהרץ האמינה באמיתות דבריה והפרסום שנעשה באמצעות הראיון לא חרג - בנסיבות הענין - מתחום הסביר.

אשר על כן עומדת להרץ חזקת תום הלב שבסעיף 16(א) לחוק.

לפיכך, אני קובעת כי התנהגותה של הרץ בכל הנוגע לפרסום חשדותיה לגבי התובע, ממלאת אחר דרישותיו של סעיף 15(2) ומכוחו עומדת לה הגנת תום הלב הקבועה בו.

הרץ אף טענה להגנת "אמת בפרסום" מכוח סעיף 14 לחוק. הואיל ומפרק העובדות עולה המסקנה כי גרסת התביעה אשר לאופן והסיבות לשינוי סדר המועמדים ברשימה לוטה בערפל וגרסת פקיד הבחירות, המקובלת עלי אינה מביאה למסקנה חד משמעית, אפילו ברמת הוכחה של המשפט האזרחי, כי התובע עשה מעשה פלילי של מרמה וזיוף, אני דוחה טענת הגנה זו.

האם הדברים שנכתבו במאמרו של שיזף חוסים בצל הגנות החוק:

מאמרו של שיוף התפרסם ביום 01.01.99 במקומו "זמן תל אביב" המופץ יחד עם העיתון "מעריב" והוא מכיל שני קטעים, אשר לטענת התובע, מוציאים את דיבתו רעה.

ניתוח כל אחד מהקטעים ייערך בנפרד.

להלן הקטע הראשון:

"...בדרך שרב בה הנסתר על הגלוי, שינתה ידו של ציטבר את

הרישום בטופס והחליפה את מקומו השלישי במקומה השני של הרץ..."

מסקירת העובדות לעיל, עולה, שתיאורו של שיוף מצייר נאמנה את מסכת העובדות, כפי שנתבררו במסגרת בית משפט זה.

במהלך המשפט הוכח, כי התובע הוא שכתב בכתב ידו את הרישימה, שבה הוא הופיע במקום השני. בכל הקשור לנסיבות כתיבת הרישימה, הרי שחלקן נשארו עלומות עד יום כתיבת פסק דין זה, ולפיכך תיאורו של שיוף הנו תיאור קולע של נסיבות כתיבת הרישימה וכן הגשת הרישימות. אשר על כן, עומדת לשיוף הגנת "אמת דיברתי" כפי שהיא מופיעה בסעיף 14 לחוק.

ולחלן הקטע השני:

"...רק במהלך יום הבחירות התגלתה הטעות (או, יש

המעדיפים לומר, מרמה)".

הרישא להתבטאותו של שיוף משקפת נאמנה את השתלשלות העניינים כפי שתוארה לעיל, שכן להוציא התובע, דרזנר ווילוז'ני, איש לא ידע על השינוי בדירוג המועמדים לרשימה עד ליום הבחירות עצמו. התבטאותו של שיוף לעניין המרמה הנה חריפה יותר, אם כי עדין הינה מאופקת וזהירה.

על מנת שתחול הגנת סעיף 14 לחוק יש צורך בקיומם של שני יסודות: שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום עניין ציבורי.

במקרה זה, יסוד האמת אינו מתייחס לשאלת המרמה, שהרי אף הכותב נוקט לשון טעות והוא אך מפנה לאלה הסוברים שהמדובר במרמה.

(1) אחד הפרסומים הוא הפרסום נשוא התביעה כנגד הרץ - הפרסום בתוכניתו של סוקניק מיום 30.11.98, שם סיפרה הרץ על כך, שהגישה נגד התובע תביעה במשטרה והתלונה מתמצה "במרמה זיוף וחפרת אמונים".

(2) גם במסגרת המרצת הפתיחה, שהגישה הרץ ביום 17.12.98 בשיתוף עם תושבים, שהצביעו עבור הרישימה, הופיעה טענת המרמה: בערעור נטען כי הגשת הרישימה בה מופיע התובע במקום השני עולה כדי "זיוף ומרמה ותוך סילוף ועיוות רצונם של ציבור הבוחרים בכלל והבוחרים מגישי הרישימה בפרט" (סעיף 14 לתצהיר שיוף).

(3) בעדויות שהעידו במשטרה מוריה הורוביץ ויוסף תגיר נטען על ידם כי התובע רימה אותה ואת ציבור הבוחרים. הבוחר תגיר העיד במשטרה כי קולו הושג במרמה.

הפרסומים לעיל מוכיחים כי בעת כתיבת כתבתו של שיוף נטען ונאמר במספר מקומות על ידי ציבור מגוון של אזרחים כי מעשיו של התובע הינם בבחינת מרמה ועל כן הכתיבה "או יש המעדיפים לומר מרמה" הינה אמת.

בע"א 5653/98 פלוס נגד חלוץ נ"ה (865, 5) נקבע כי אמת המידה לקביעת אמת תוכן הפרסום היא האם הוא תואם את המציאות האובייקטיבית כפי שהוצגה בפני בית המשפט.

ועוד נקבע כי:

"עד שנשווה את כותרת המאמר למציאת האובייקטיביות,

שומה עלינו לשאול את עצמנו מה מודיעה אותנו הכותרת.

לעניין זה נזכור כי משמעותו של פרסום תיקבע על פי

המובן אותו מיחס להלן (למילים) הקורא או השומע

הסביר. כי מדובר הוא: במובן הטבעי והרגיל של המילים

וכי מובן זה ימצא, דרך כלל, במובן המילולי כפשוטו

ולעיתים במסקנות מבין השורות".

(עמ' 886 לפסה"ד).

כתבתו של שיוף תואמת את המציאות האובייקטיבית כפי שהתגלתה לכל עובר לכתובתה. נסיבות כתיבת הרשימה והגשתה לא היו ברורות, הטעות התבררה ביום הבחירות ומגוון הגרסאות הביא חלק מהציבור לסבור ולטעון כי אין המדובר בטעות אלה במרמה.

יתר על כן, האמירה "יש המעדיפים לומר מרמה" הינה בבחינת לשון ספרותית הבאה לעורר שאלה שמא המדובר במעשה מרמה. בנסיבות שתוארו לעיל העלאת השאלה האמורה היתה יותר מסבירה. לאור העובדה שגם עדי התביעה הציגו מספר גרסאות אשר לנסיבות כתיבת הרשימה ואופן הגשתה לפקיד הבחירות, לאור העובדה שעדותו של פקיד הבחירות הציגה גרסה אחרת ושונה אשר לנסיבות הגשת החוברות והרשימות, גרסה המקובלת עליי, אכן מתעוררת שאלה האם כתיבת הרשימה והגשתה נגועים בשמץ של מרמה. אין צורך ליתן תשובה על כך וגם הכותב, הנתבע 2, לא נתן תשובה לשאלה זו. די בכך שהציג העובדה שנסיבות הרישום נעשו באופן שרב הנסתר על הגלוי, כי ביום הבחירות התגלתה הטעות או שמא כפי שיש הגורסים שאין זו טעות אלא מרמה. אין להוציא מהקשרו את המשפט המופיע בסוגרים וראוי לקרוא אותו בהקשר הכולל של הכתבה.

הואיל והנתבע 2 תיאר נסיבות מעורפלות, הגדיר את הרשימה כטעות, הרי שהעובדה שהוא מפתח לציבור שטען כי המדובר במרמה באה להשלים וליטול את העוקץ מהמילה "מרמה".

אשר לעניין הציבורי, עליו כבר דובר במסגרת ניתוח סעיף 15(2) בהקשר להגנתה של הרץ, ורק אוסיף ואומר, כי שיוף, אשר עסק בכתיבה על עניינים מוניציפליים ודאי שלא יכול היה להתעלם מהעניין הציבורי שהתעורר עקב כך, שבוצעה החלפה בסדר רשימה למועצה ללא ידיעתו של ציבור הבוחרים, אשר נתנו את קולם לפי המצג שהוצג להם לאורך כל תקופת הבחירות.

אשר על כן, חוסה האמור במאמרו של שיוף בהגנת סעיף 14 לחוק.

לאור הנימוקים האמורים לעיל, אני דוחה את התביעה ומחייבת את התובע לשלם לכל אחד מהנתבעים הוצאות ושכר טרחת עורך דין בסך 25,000 ח"ש בצרוף מע"מ, ריבית והפרשי הצמדה כחוק מהיום ועד ליום התשלום בפועל.

ניתן בלשכתי ביום 20.8.03.

המזכירות תשלח העתק פסק הדין לבאי כוח הצדדים.

שושנה אלמגור, שופטת

Disclaimer	הודעה
	באתר זה הושקעו מאמצים רבים להעביר בדרך המהירה הנאה והטובה ביותר חומר ומידע חיוני. מדיה זו עושה שימוש באמצעים חדשניים ביותר אשר פותחו רק לאחרונה והניסיון לגביהם הוא חדש וללא רקורד רב. על המשתמשים והגולשים לעיין במקור עצמו ולא להסתפק בחומר המופיע באתר המהווה מראה דרך וכיוון ואינו מתיימר להחליף את המקור כמו גם שאינו בא במקום יעוץ מקצועי. האתר מייעץ לכל משתמש לקבל לפני כל פעולה או החלטה יעוץ משפטי מבעל מקצוע. האתר אינו אחראי לדיוק ולנכונות החומר המופיע באתר. החומר המקורי נחשף בתהליך ההמרה לעיוותים מסויימים ועד להעלתו לאתר עלולים ליפול אי דיוקים ולכן אין האתר אחראי לשום פעולה שתעשה לאחר השימוש בו. האתר אינו אחראי לשום פרסום או לאמיתות פרטים של כל אדם, תאגיד או גוף המופיע באתר.